

Az elgyertyánosodás kérdését úgy kell felfognunk, hogy a gyertyán nemcsak az értékesebb fajok rovására foglal, hanem az értékteleenebb gyomeserjék és dudvák előtt is biztosít területet magának. Így a rossz erdésznek is hasznára van. Az erdőgazdán múlik, hogy a gyertyánt visszaszorítsa a mellékállomány sorába és ezzel a kitűzött erdőgazdasági célok szolgálatába állítsa. A gyertyánkérdésben ez a helyes megoldás és nem a megtelepedett csemetéknek kinyúvése, vagy irtókapával történő kiírtása.

Rationalisation of Sylviculture and the Hornbeam. The broadleaved forests of the Hungarian mountains and hills — consisting of oak, beech, *Quercus cerris* and hornbeam as dominants — are utilised even to-day often with clearcutting. Successful afforestation, avoiding loss of increment, raising the volume of stands and improving its quality are the main demands of modern sylviculture and natural regeneration with preceding underplanting the first steps of rationalisation. Hornbeam — in disgrace some decades ago — is suggested by the author as a suitable auxiliary species; mixed with maple, ash, lime etc. this tree is of no little value in protecting soil, decreasing expenses of afforestation and increasing the yield of thinnings.

Rationellement dans la sylviculture et le rôle du charme. Les tâches principales du rationnellement sont: renouvellement avec succès, élimination de perte en accroissement, augmentation quantitative et qualitative de bois façonné. Pour y arriver l'auteur recommande: renouvellement naturel avec reéssémenement. Comme essence ausiliaire on peut employer le charme, ensemble surtout avec d'essences d'élite.

Rationalisierung des Waldbaus und die Weissbuche. Erfolgreiche Aufzucht, Vermeidung des Zuwachsverlustes, mengen- und wertmässige Steigerung der Holzmasse sind die Hauptaufgaben der zeitgemässen Waldbaukunst, natürliche Verjüngung mit vorangehebendem Unterbau die ersten Schritte der Rationalisierung. Die Weissbuche ist ein ausgezeichnetes Füllholz, besonders mit anderen edlen Holzarten gemischt.

Nyárcsemeték nevelése

Csaja Domokos

m. áll. erd. üzemi főtiszt

A nyármag érése április második felében kezdődik, tart június első feléig. Az időpont a fajtától függ. A fehérynár magja érik a legkorábban, utána a fehér és feketenyár kereszteződéséből keletkezett ú. n. szürkenyár, végül a feketenyár magja. Természetesen az érés idejét, mint mindent a természetben, az időjárás is befolyásolja. Egy bizonyos hőmennyiségnek kell adódnia, hogy a füzéren a tokoskák felpattanva a magot kiszórják.

A maggyűjtőnek ezt a megszórást nem szabad bevárnia. Nagyon kell ügyelnie, hogy ez meg ne történhessen, mert a szétrepült magot összegyűjteni szükséges mennyiségben már nem lehet. Az elrepülés pedig igen gyakran — szép meleg idő esetén — egy nap alatt megtörténik. Ezért az érés időpontjában — ha mindennap figyeljük a füzérek fejlődését — észrevesszük, hogy a füzérek min-

dennap világosabbak lesznek, a végén már sárgászöldek. A füzerről levett tokocska két ujjunk között összenyomva könnyebben pattan fel. A felpattant zöld burokban eleinte zöldessárga színű pihében ágyazva találjuk a magokat. Az érési folyamat előrehaladásával a tokocska mindig kisebb nyomásra pattan, a benne levő pihe-szerű anyag pedig mindig fehérebb. Érett, jó csiraképes magot úgy gyűjthetünk, ha megvárjuk, amíg a füzerek színe sárgászöld, a gyöngye ujjnyomásra felpattanó tokocskák pihéje pedig fehérszínű. A fán lévő füzerek egyes tokocskái minden idegen behatás nélkül megpattannak. Vigyázzunk azonban arra, hogy itt-ott megpattant tokocskák füzére egészséges gallyról legyen, mert ha valami idegen behatás következtében megsérül a füzértartó gally, vagy a füzér kocsánya, akkor a táplálkozás menetében zavarok állnak be, a mag fejlődése megáll, és sok esetben a tokocskák a többinél napokkal előbb felpattannak, száll belőlük a mag, de nem csiraképes.

Ha a magot érettnék találjuk, füzérestől gyűjtjük. Ha van elegendő fán magtermés, ügyes mászó fiúkkal szedessük a könnyen, minden nagyobb kockázat nélkül megközelíthető füzereket, esetleg az olyan gallyak kifűrészelésével, amelyek eltávolításával a fa életműködésének folyamatát nem zavarjuk különösebben. Sajnos, ez igen ritkán fordul elő, a legtöbb esetben fel kell áldozni a magtermő fákat. A gyűjtendő mag mértékegysége legyen a füzérestől gyűjtött mag zsákszama: egy jól megtömött zsák füzéres mag 1 kg tiszta, minden idegen anyagtól mentes magot ad.

Az összegyűjtött füzereket tető alatt, hűvös helyen, vékonyan terítjük, hogy be ne fülledjenek, s a bennük lévő mag csiraképeségét el ne veszítse. Ezután a füzerekről a tokocskákat leszedjük. A füzér végéről a tokocskákat nem kell leszedni, mert ezekben a mag nagyon sokszor nem eléggé kifejlett, nem csiraképes. A lemorzsolt tokocskákat jól fűthető helyiségbe, deszkalapokra, padlóra terítjük, lehetőleg úgy, hogy a tokocskák egymás tetején csak két-három sorban fekdjenek.

A helyiséget úgy fűtjük, hogy állandóan 30 C° legyen a hőmérséklet. A tokocskák felpattannak, a pihe-szerű anyag kinyílik. A tokocskák tetejéről a kinyílt pihét, amiben a mag benne van, kis cirokseprővel könnyedén kosárba seperjük s a helyiség egyik sarkában tároljuk.

A pihe gyűjtésével egyidejűleg megkezdjük a mag elválasztását a pihétől. Erre a célra legalkalmasabb a minden háztartásban megtalálható üvegtartályos vajköpülő-gép. Ezt csekély átalakítással nagyszerű nyármagpergető géppé alakíthatjuk át. A gép üvegtartályának alján 1 cm magas részt rekesztünk el erős kartonpapírral oly módon, hogy az üveg fenekének közepére teszünk egy kb. 3 × 3 cm méretű vastag deszkalapot. Az üveg aljához méretezett karton sarkait annyira lekerekítjük, hogy ezek és az üveg sarkai között

2—3 mm hézag legyen. Az így elkészített kartonlapot ráhelyezzük az üveg fenekén lévő deszkalapra, két-három rajszeggel hozzáerősítjük. A kartonlap és az üveg fenéke között keletkezett hézag a pihétől elválasztott mag helye. Az elmondottak szerint elkészített gép üvegtartályát lazán megtöltjük a magot tartalmazó pihével, reácsavarjuk a gépet, s mindaddig hajtjuk, amíg az összes mag — a pihétől a centrifugális erő hatása következtében elválva — az üveg fenéke és a behelyezett kartonlap által bezárt térségbe nem jut. A magtól elválasztott pihét kidobjuk s újra töltjük a tartályt. Az üveg fenekén gyülekező magot csak akkor kell kiszedni, ha az elrekesztett helyet a mag egészen kitöltötte. Az így gyűjtött magot a homoktól és a tokoetskák burkának törmelékeitől meg kell még tisztítani. Ez két szita alkalmazásával történik. Az egyik szita szövése egészen sűrű legyen, hogy csak a porszem hulljon keresztül, a másik szita szövése olyan legyen, hogy ezen csak a mag essen át. Az így kapott tiszta magot lehetőleg két naponként vessük el, mert csírázóképeségét hamar veszti. Egy-egy magpergető napi teljesítménye kb. 7 dkg. Jó eredményt csak úgy tudunk elérni, ha a magot tisztán vetjük, így a vetés sűrűségét ellenőrizni tudjuk. Egy kat. hold vetőterületre 30 cm, sortávolsággal 3.5—4 kg mag szükséges.

Talaj szempontjából legalkalmasabb lenne az ártereken lévő öntés-iszap, ha nem kellene félni az elárasztástól. Nagyon ügyelnünk kell még a terület megválasztásakor arra, hogy a talaj felülete egyenletes, vízszintes legyen. Hullámos vagy csak egy irányban is lejtős talaj esetén az a veszély fenyeget, hogy a hirtelen lezúduló záporosó az elvetett magot egy helyre hordja, vagy a párnapos kikelt csemetét kimossa.

Az ágyak nagysága attól függ, hogy locsolást kézierővel, locsolókannával, vagy gépierővel végezzük. Ha kisebb a terület, kézierővel végezhetjük a locsolást, ilyenkor legcélszerűbb az ágyakat 120 cm szélesre szabni, hogy két oldalról kényelmesen locsolhatók legyenek. A magot az ágy hosszában vetjük, 30 cm sortávolsággal 4 sor csemetét nevelhetünk. Ha gépierővel végezzük a locsolást, a területet nem is osztjuk ágyasokra, hanem a célszerűségnek leginkább megfelelő utakkal hálózunk be úgy, hogy az öntözéshez rendelkezésre álló utak fekvése, medencék száma, csőhálózat azokat megkívánja.

Beosztás után kijelöljük a sorokat; ezt legcélszerűbb a vetőárkocskák nyomóhengerével végezni. Ilyen hengert mindenki készíthet magának, ha kézierővel történik a locsolás, akkor 120 cm, ha gépierővel, 180 cm hosszú és kb. 25 cm vastag legyen. A 120 cm hosszú hengeren négy, a 180 cm hosszún pedig 6, egymástól 30 cm-re levő 1.5 cm széles és 1 cm magas gyűrű legyen, ezek nyomják a hengernek a vetőterületen való húzása alkalmával a vetőárkocskákat.

A vetőárkok elkészítése után hozzáfogunk a vetéshez. Itt arra kell ügyelni, hogy a magot az egész területre egyenletesen osszuk. Ezt csak úgy érhetjük el, ha a munkásnak az egy-egy sorba elvetendő magot minden egyes alkalommal kimérjük. A munkás az egy sorba kimért magot lehetőség szerint egyenletesen szórja, de mindig úgy, hogy a sorok végéig el ne fogyjon; a maradékkal visszafelé jövet kipótolja azokat a helyeket, ahol véletlenül kevesebb mag szóródott. 10 fm hosszú sor magszükséglete egy 16-os sörétes hüvelynek az a része, amit porral szoktunk tölteni.

A mag vetésével egyidejűleg történik annak takarása. Vigyázzunk, hogy a takaráshoz használt föld porhanyós legyen, mésztől, sziktől mentes, mert ha ezektől nem mentes, akármilyen vékonyan történik a takarás, az megcserepesedik és akadályozza a mag kelését. A takaró földréteg magvastagságú, de 1 mm-nél vastagabb semmi körülmények között ne legyen. Az így elvetett és takart vetés bevetését azonnal megkezdjük. Locsoláskor elsősorban arra kell törekedni, hogy a felhasznált víz minél jobban szétporlasztva kerüljön a locsolandó vetés felületére. Kézierővel való locsolás esetén a locsolókanna rózsája minél sűrűbb és apróbb liku legyen. Gépi erővel történő locsolás esetén pedig csóhálózatunk olyan legyen, hogy a sugárcső végétől a locsolandó terület a víz teljes porhanyítása esetén is kényelmesen elérhető, vagyis locsolható legyen, még akkor is, ha a locsolási iránnyal szemben szelünk van. Ez a távolság az alkalmazott gép nyomásnagyságától függ. A locsoláskor különös gondot kell fordítani arra, hogy a bevetett terület állandóan nedves legyen, mert ha a csírázásnak indult magocska egy-két óráig nem kap vizet, a nap hevétől égetően forróvá váló talajban elpusztul. Ha az ősz beálltáig ültetésre alkalmas csemetét akarunk nevelni, három hónapon keresztül állandóan locsolni kell, vagyis nedvesen tartani.

Nagy gondot kell fordítani a talaj szellőztetésére, mert az az állandó locsolás következtében könnyen megsavanyodik; ezt sűrűn egymást követő kapálással érjük el. A talajlazítást, amíg a kikelt csemeték megerősödnek, célszerű evőkanállal végeztetni. Ezzel a csemete gyökere mellett is meg tudjuk lazítani a talajt minden kártétel nélkül.

Ha elemi csapás, késői fagy, vagy jég nem éri vetésünket, egy kat. holdon 400.000—500.000 db csemetét nevelhetünk.

Anzucht von Pappelpflanzen. Ist eine äusserst heikle Aufgabe. Das Einsammeln der Kapseln muss knapp vor ihrem Aufspringen erfolgen. Zur Entflaumung des Samens verwendet Verf. ein zu diesem Zweck ausgestattetes Butterfass aus Glas usw. mit sehr gutem Erfolg. Die Saat darf (höchstens 1 mm tief unter der Deckerde liegen; die Beete bezw. die jungen Pflanzen müssen fleissig und mindestens 3 Monate lang begossen werden.

Culture des plants de peuplier. C'est un travail très délicat. En recueillant et séparant les semences, il faut agir très soigneusement. Les graines semées et ne couvertes que d'une épaisseur d'1 millimètre au maximum, ainsi que les brins de semence doivent être arrosés pendant une période de trois mois.

Growing of Poplar-Plants. Great care is required. The seed-bearing capsules must be gathered just before bursting. To separate the seeds from the down a suitably adapted glass-churn in use by the author. The seed in the beds have to be covered at most 1 mm thick; the sowing and the young plants must be watered at least for 3 months.

Irodalom

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

REVISTA PADURILOR, 1948. 3—4. sz.

Constantinescu: Vizszintes és ferdetávolságok optikai mérése. — Korszerű, analitikai lencserendszerrel szerkesztett távcsövekkel felszerelt műszerek pontosabb eredményt adnak.

Georgescu: A román erdőgazdaság időszzerű kérdései. — Két jelentős törvényes intézkedés: az erdők államosítása és egy önálló erdészeti minisztérium létesítése mélyreható változást hoztak magukkal. Az erdőgazdaságok tájegységek szerint nagyobb kezelési körzetekbe történt csoportosítása, az erd. iparnak a termeléshez mért újjászervezése, a tűzifafogyasztás csökkentése, a fokozott feltárás, az új üzemtervi utasítás, az árak szabályozása stb. jelentékenyen fokozták az erdő teljesítőképességét.

Toma: A gyérítések hatása. — A fatömeget nem növelik, de a minőségét javíthatják.

Lupe: A jamagvak. — A hátralékos felújításokhoz nagy mennyiségekre van szükség; az azonos vagy hasonló termőhely a helyes felhasználás alapfeltétele.

Moldovan: A vágásterületek kitakarítása. — Néhány jótanács a hulladék-célszerű felhasználására.

Ghelmeziu: Az erdőhasználat és faipar hulladékának és melléktermékeinek a felhasználása. — Az elégetéssel történő hasznosítás területe (tüzelés, faszén, fagáz) jelentős, de egyre növekszik a mechanikai termékek (falisz, rostlemezek stb.) sok fajtája, valamint a vegyi feldolgozás köre (cellulóz) is. A szerző a korszerű fafogyasztó berendezések néhányát fényképen és rajzban is bemutatja.

Witting: A medve Erdélyben a 19. és 20. században. Erdekes vadász-történeti tanulmány.

Vintila: Tego-filmmel enyvezett égerlemezek. — A beható fizikai és mechanikai vizsgálatok megállapították, hogy a lemezek keménysége, nyomó- és húzószilárdsága nagyobb, összehasználása pedig kisebb, mint a tömörfáé.

LESNICKA PRÁCE, 1948. 4—7. sz.

Smolák: Lúcfenyő-klorózis. — Az 1945—47. években több helyen megfigyelték, hogy egyes lúctörzsek tűi néha egészen megsárgulnak. Mivel ennek a betegségnek sem a termőhely viszonyai, sem gomba- vagy rovarkárosítók, de még csak füstgázok sem az okozói, a szerző egy ismeretlen vírus-ra gyanakszik.

Nemec: A másodrendű tápanyagok hatása a csemeték növekvésére. — A mangánnak a fejlődést serkentő hatása csak akkor érvényesül, ha savanyú műtrágyákkal (ammóniumsulfát, kainit) kerül a talajba. Növekvésükben megakadt lúccsemeték újból jobban fejlődtek némi réz adagolása után. Igen jó kevés bórnak a talajba juttatása (1 kg-ra kb. 0.8 mg).